

contact
+31 20 308 05 67
contact@openstate.eu

adres
Kattenburgerstraat 5
Gebouw 002 - B
1018 JA Amsterdam

KvK 02 094 171
BTW NL8160.78.105.B01
Bank 49.06.85.897

WWW.OPENSTATE.EU

pagina 1 van 5



Geachte leden van de vaste Kamercommissie Digitale Zaken,

Ter voorbereiding op het rondetafelgesprek over het wetsvoorstel Wet implementatie Open Data Richtlijn op 13 februari bieden wij u de kernpunten van ons betoog alvast aan in dit position paper, bijgevoegd zijn ook een uitgebreide toelichting en voorbeelden. Wij zijn de Open State Foundation, een non-profit stichting die als missie heeft om bij te dragen aan een digitaal transparante overheid en daarmee een vitale democratie. Deze missie en onze punten in dit paper worden gesteund door 16 maatschappelijke partijen. Een daarvan is mede-ondertekenaar van dit paper, de VVZBI. De VVZBI is de vereniging van leveranciers van bedrijfsinformatie en richt zich op het creëren en verbeteren van transparantie, veiligheid, betrouwbaarheid en groeikansen in het bedrijfsleven.

De Open Data Richtlijn (2019/1024) heeft het gesprek in Nederland aangejaagd over het belang van open overheidsdata. Er is een focus komen te liggen op de balans tussen 'open' en privacy, mede door het standpunt van de Autoriteit Persoonsgegevens. Wij zien nu dat de andere belangen die bij het openen van data meewegen onderbelicht raken. Overweging vier van de Open Data Richtlijn spreekt ook wel over het optimaal benutten van informatie voor de economie én de samenleving. Het gaat in die afweging dus om meerdere belangen, waaronder algemene publieke belangen.

De Open Data Richtlijn gaat over het hergebruiken van reeds openbare data. En de Europese Commissie zag de noodzaak voor deze richtlijn omdat hergebruik essentieel is voor een soepel en goed lopend economisch verkeer en het maximaal benutten van economisch potentieel.

Naast potentieel op het gebied van innovatie heeft hergebruik van open overheidsdata met persoonsgegevens ook een belangrijke rol in het economisch verkeer. Veilig zakendoen, het garanderen van rechtszekerheid, maatschappelijke controle, het voorkomen van fraude, corruptie, witwassen, en misbruik van

belastinggeld, controle op de (in)directe belangen van personen op sanctielijsten: allemaal leunen ze op hergebruik van openbare data. Kenmerkend voor deze doelen (publieke belangen) is dat hergebruik van persoonsgegevens uit publieke registers onmisbaar is.

Bedrijven hebben deze informatie nodig voor het controleren en kennen van hun leden, klanten en leveranciers, banken en financiële instellingen om schimmige transacties te identificeren en op te sporen, journalisten en maatschappelijke organisaties gebruiken het bij het uitvoeren van hun rol als democratische waakhond.

Het recht op de persoonlijke levenssfeer, het recht op privacy, is een grondrecht, maar dit is geen absoluut recht. Dit is ook zo opgenomen in overweging 4 van de AVG: *“De verwerking van persoonsgegevens moet ten dienste van de mens staan. Het recht op bescherming van persoonsgegevens heeft geen absolute gelding, maar moet worden beschouwd in relatie tot de functie ervan in de samenleving en moet conform het evenredigheidsbeginsel tegen andere grondrechten worden afgewogen.”*

Privacy kan niet betekenen dat we onze maatschappij plat leggen. Dit betekent dus, voor een juiste implementatie van de Open Data Richtlijn conform de AVG, dat er per dataset of register een bepaling bij wet moet zijn die ingaat op de afweging tussen het openbaren van persoonsgegevens voor publieke belangen en het beperken van hergebruik. Pas dan is er sprake van een goede gegevensverwerking.

Wij pleiten daarom voor effectieve bescherming van de privacy en persoonsgegevens zonder uitholling van de Wet hergebruik overheidsinformatie. Dat begint door bescherming van privacy te regelen in specifieke wetgeving of regelgeving. Dit kan bijvoorbeeld door een regeling op te nemen om privacybescherming per AMvB te regelen, zoals artikel 23 Handelsregisterwet. Met deze aanpak is het mogelijk om specifieke groepen van hergebruikers aan te wijzen die het algemeen belang dienen.

De Richtlijn is niet van toepassing op alle documenten, namelijk niet voor: *“Documenten en delen ervan die persoonsgegevens bevatten waarvan hergebruik onverenigbaar is verklaard met het recht of waarvan hergebruik wettelijk is aangemerkt als ondermijning van de persoonlijke levenssfeer en de integriteit van het individu”*

Daarom is het beschermen van privacy via specifieke wetten de juiste manier om de Richtlijn te implementeren. Het categoriaal afschermen van persoonsgegevens op grond van enkel privacy richt dan ook meer schade toe dan het goed doet.

Hieruit volgt de conclusie en ons advies om artikel 2, lid 1, sub h uit het wetsvoorstel voor de implementatie van de Open Data Richtlijn te schrappen. Er is reeds door het lid Krul een amendement met die strekking ingediend, kamerstuk 36382-7.¹ Wij verzoeken u dan ook om dit te steunen.



Namens de Open State Foundation

Serv Wiemers
Tim Vos-Goedhart



Namens de VVZBI

Matthijs Tetteroo

1

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail/detail?id=2023D49876&did=2023D49876>

Uitgebreide aanvullende toelichting en voorbeelden

Effecten van verantwoord gebruik van persoonsgegevens uit openbare overheidsdata.

De Panama Papers en Lux Papers, het mondkapjes-schandaal rondom Sywert van der Linden, de flagrante fraude bij Pels Rijcken, de nevenfuncties van Tweede Kamerleden die niet gemeld worden, de banden en handel van Nederlandse bedrijven met Rusland. Het zijn stuk voor stuk voorbeelden van gedegen onderzoeksjournalistiek die heeft geleid tot verbeteringen en het tegengaan van misstanden. Voor een vitale democratie hebben we een krachtig journaal nodig, journalisten met toegang tot de juiste data.

Ondernemend Nederland kan niet zonder de online 'Know-Your-Client/Customer' (KYC) dienstverlening waar gegevens uit het Handelsregister worden gecombineerd met gegevens uit het Kadaster om een goed inzicht te krijgen met wie ze zaken doen. Ondernemers kunnen op die manier aan hun verplichtingen voldoen die voortvloeien uit Europese en Nederlandse sanctiewetgeving. Dat is de enige manier om de Europese lijst van partijen waar sancties tegen in werking zijn effectief te gebruiken. Het is aan de ondernemer zelf om te bepalen of haar klant of leverancier eigendom is van een (familie)structuur waarbij er een relatie is naar een entiteit of een individu (als aandeelhouder, bestuurder of UBO) op die lijst. Voor een dergelijk onderzoek is data nodig, waarbij onder andere de persoonsgegevens uit openbare registers worden gekoppeld aan sanctielijsten. Initiatieven zoals OpenSanctions.org en CompanyInfo laten zien hoe hergebruik van deze gegevens tot belangrijke maatschappelijke toepassingen en baten kan leiden. Sinds de Russische inval in Oekraïne bleek nog maar eens hoe belangrijk dergelijke diensten zijn om alle ondernemingen in Nederland snel en effectief te kunnen laten meewerken aan sancties.

Het controleerbaar maken en houden van onze rechtspraak ter bescherming van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid vergt hergebruik van data van de Raad van de Rechtspraak. Zo kun je bijvoorbeeld op [Openrechtspraak.nl](https://www.openrechtspraak.nl) de nevenfuncties van raadsheren, plaatsvervangers, gerechtsauditeurs en rechterlijke ambtenaren opzoeken.

Al deze bovenstaande voorbeelden worden mede mogelijk gemaakt door het hergebruik van data uit openbare bronnen, zoals het Kadaster, het Handelsregister, de Basis Administratie Gebouwen, het Insolventieregister, [Rechtspraak.nl](https://www.rechtspraak.nl) en het UBO-register. Deze gegevens worden op basis van een wettelijke grondslag verzameld en (her)gebruikt. Door de gegevens uit deze bronnen te ontsluiten, te structureren, te combineren en tegen zo laag mogelijke

kosten aan te bieden, met een zo hoog mogelijke gebruiksvriendelijkheid, ontstaat de data-gestuurde innovatie door ngo's en bedrijven waar Europa nu juist zo op inzet.² Om het nut van deze openbare data te behouden kunnen we dus niet categoriaal persoonsgegevens uitsluiten van hergebruik.

Persoonsgegevens en privacy

Het begrip 'persoonsgegeven' in de zin van de AVG is buitengewoon ruim en dijt steeds verder uit. Steeds is een contextafhankelijke beoordeling vereist in hoeverre een gegeven 'herleidbaar' is tot een (geïdentificeerd of identificeerbaar) individu. Producten zoals een Kadastraal eigendomsbericht, een Handelsregister-uittreksel of een RDW-kentekenrapport bevatten bijvoorbeeld persoonsgegevens zoals een naam, adres, kenteken of woningwaarde en ook andere gegevens zoals een inschrijfdatum, SBI-code of voertuigklasse.

Door in de Wet hergebruik overheidsinformatie geen beperking op te nemen voor persoonsgegevens kan er gedifferentieerd en met aandacht voor de context van meerdere belangen, de rol van de afnemer en de functie en doelen van het register of de dataset, in specifieke wetten regelingen worden opgenomen.

De wijze waarop persoonsgegevens nu in de implementatiewet worden uitgesloten betekent dat je straks geen informatie meer over jouw lokale bakker kunt zoeken. Want de naam van een bedrijf kan ook de familienaam zijn en wat als de familie Bakker ook op hetzelfde adres woont? Dan is de informatie uit het Handelsregister over die bakker grotendeels te herleiden tot een individu. Maar zoals we eerder al benoemden, de AVG verbiedt hergebruik niet volledig. Het recht op privacy geldt niet absoluut en moet ten dienste staan van de mens én samenleving.

Via publieke registers wordt nu doorgaans beperkt persoonsgegevens openbaar gemaakt. Enkel voor wettelijk omschreven doeleinden en met het oog op een zwaarwegend publiek belang. Ook heeft de wetgever niet stilgezeten. Zo zijn er steeds meer afschermingsmogelijkheden, worden adresgegevens van zzp'ers niet meer openbaar gemaakt en is doxing inmiddels verboden en strafbaar.

Er zijn nu reeds ruime mogelijkheden om, indien nodig, afgeschermd te zijn.

Hiermee en met aanvullende specifieke wijzigingen in wetgeving geven voldoende invulling aan een goede gegevensverwerking en bescherming van privacy.

2